

UZASADNIENIE

Powódka B. K. powództwem wniesionym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. domagała się pobawienia wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2013 roku w sprawie XVI GC 50/13, którym zasądzono od niej na rzecz wymienionej spółki kwotę 127.032,30 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz z kosztami procesu. Podając podstawę faktyczną powództwa twierdziła, że złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności stwierdzonej wyrokiem z wierzytelnością jej przysługującą w wysokości 21.808,48 zł z tytułu szkody, którą wyrządziła jej spółka (...) wystawiając nieterminowo faktury oraz z wierzytelnością w wysokości 20.000 zł z tytułu „niedopuszczalnego zobowiązania powódki karą umowną w wysokości 20.000 zł z tytułu rozwiązania umowy najmu”.

W wykonaniu zarządzenia Przewodniczącego wzywającego do uzupełnienia braku formalnego pozwu powódka oświadczyła (karta 25), że żąda pobawienia tytułu wykonawczego wykonalności co do kwoty 155.000 zł, na co składa się kwota 110.000 zł z tytułu nakładów poczynionych na remont lokalu i kwota 45.000 zł z tytułu szkody za nieterminowe wystawianie faktur Vat.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa twierdząc, że nie wyrządził szkody przez nieterminowe wystawianie faktur. W odniesieniu do potrącenia wierzytelności z tytułu nakładów na remont lokalu wynajmowanego powódce stwierdził, że powódce nie przysługuje roszczenie z tego tytułu.

Sąd ustalił, co następuje.

13 maja 2009 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wynajął B. K. pomieszczenia w stanie surowym, zamkniętym z przeznaczeniem na prowadzenie restauracji. Najemca zobowiązał się do płacenia czynszu ryczałtowego w wysokości 4.000 zł co miesiąc z góry, na podstawie wystawionej przez wynajmującego faktury VAT. Czynsz zmienny najemca zobowiązał się płacić z dołu, na podstawie wystawionej przez wynajmującego faktury VAT w wysokości odpowiadającej 8% wartości netto przychodu najemcy osiągniętego w związku z prowadzeniem działalności za miesiąc poprzedni. Jeśli przychód najemcy będzie niższy niż 25.000 zł czynsz wynosił 4 000 zł. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 30 kwietnia 2012 roku, po tej dacie miała zostać zmieniona na umowę na czas nieokreślony. Zgodnie z § 8 ust. 3 wynajmującemu przysługiwało prawo rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez najemcę, w tym m.in. za opóźnienia w zapłacie całości lub części czynszu, opłat eksploatacyjnych lub innych obciążających najemcę na podstawie umowy, za jeden okres płatności. W § 8 ust. 4 najemca zobowiązał się zapłacić karę umowną w wysokości 20.000 zł w przypadku rozwiązania umowy z przyczyn leżących po stronie najemcy, między innymi, o których mowa w § 8 ust. 3 pkt d, więc zaprzestania prowadzenia działalności.

Dowód: odpis umowy najmu z dnia 13 maja 2009 roku, karty 79 - 88.

13 maja 2009 roku strony zawarły porozumienie remontowe, w punkcie 6. stwierdzono, że wynajmujący zwolni najemcę z czynszu najmu wynikającego z umowy wysokości $\frac{3}{4}$ poniesionych kosztów, przy czym przewidywane koszty zamieszczono w załączniku nr 1. Ustalono jednocześnie, celem usunięcia wątpliwości, że po zakończeniu umowy najmu poniesione przez najemcę nakłady na przedmioty najmu przejdą nieodpłatnie na własności wynajmującego.

Dowód: odpis umowy - porozumienia remontowego z dnia 13 maja 2009 roku, karty 91 - 96.

Aneksami z dnia 10 sierpnia 2009 roku zmieniono umowę najmu oraz umowę - porozumienie remontowe, ustalając między innymi, że zwolnienie z czynszu dokonane zostanie za okres rozpoczynający się od dnia sporządzenia przez strony protokołu prac remontowych, jednak nie dłużej niż do 28 lutego 2010 roku.

Dowód: odpis aneksów z dnia 10 sierpnia 2009 roku, karta 97, karty 99 - 100.

31 stycznia 2012 roku spółka (...) wypowiedziała ze skutkiem natychmiastowym umowę najmu B. K. odwołując się do opóźnienia w zapłacie czynszu oraz zaprzestania prowadzenia działalności w lokalu.

Dowód: wypowiedzenie umowy, karta 34 akt XVI GC 50/13 Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 4 grudnia 2013 roku w sprawie XVI GC 50/13 zasądził od B. K. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 127.032,30 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz z kosztami procesu. Podstawę faktyczną stanowiło niepłacenie przez B. K. czynszu najmu oraz zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej skutkujące obowiązkiem zapłaty kary umownej w wysokości 20.000 zł. W uzasadnieniu stwierdzano, że Sąd podziela stanowisko powoda w odniesieniu do obowiązku rozliczenia kosztów poniesionych na przedmiot najmu, gdyż zgodnie z § 6 ust. 3 porozumienia remontowego nakłady przechodzą na własność wynajmującego.

Dowód: kopia wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2013 roku z uzasadnieniem w sprawie XVI GC 50/13, karty 26 – 30.

W apelacji od wyroku B. K. powołała się na czynność potrącenia, która miała być inkorporowana pismem z dnia 7 lutego 2014 roku.

Dowód: apelacja w aktach XVI GC 50/13 Sądu Okręgowego w Warszawie, karta tych akt 141.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2014 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację B. K. od wymienionego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie. W uzasadnieniu odniesiono się do powołania przez powódkę faktu potrącenia wierzytelności.

Dowód: kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 roku w sprawie I ACa 831/14, karty 101-104, uzasadnienie tego wyroku, karta 210 akt XVI GC 50/13 Sądu Okręgowego w Warszawie.

W piśmie opatrzonym datą 7 lutego 2014 roku powódka oświadczyła, że potrąca przysługujące jej wobec pozwanego roszczenie w kwocie 21.808,48 zł z tytułu szkody, którą poniosła w wyniku nieterminowego wystawiania faktur z ewentualnymi wierzytelnościami, jakie mogą istnieć wobec niej po stronie pozwanego.

Dowód: pismo pozwanej z 7 lutego 2014 roku, karta 9.

Sąd zważył, co następuje.

1. Powództwo jest bezzasadne. Stosownie do art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne. Potrącenie po powstaniu tytułu wykonawczego jest zdarzeniem materialnoprawnym, skutkującym wygaśnięciem zobowiązania, może więc być podstawą faktyczną powództwa opozycyjnego. Skuteczność potrącenia w omawianym aspekcie warunkowana jest jednak wystąpieniem po zamknięciu rozprawy, a w sytuacji, kiedy wniesiono apelację od wyroku sądu I instancji – od zamknięcia rozprawy w postępowaniu przed sądem II Instancji. Wynika to z merytorycznego charakteru postępowania drugoinstancyjnego, orzekania przez Sąd II instancji na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przed Sądem I i II instancji. Zarzut potrącenia kwoty 21.808,48 zł z tytułu szkody, którą powódka poniosła w wyniku nieterminowego wystawiania faktur, został podniesiony w apelacji od zwalczanego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, przy czym nie został uwzględniony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w toku postępowania odwoławczego. Zarzut potrącenia kwoty 21.808,48 zł był przedmiotem rozpoznania w prawomocnie zakończonym postępowaniu jako rezultat czynności materialnoprawnej potrącenia, która miała mieć

miejsce przed powstaniem tytułu egzekucyjnego. Nie może więc stanowić podstawy powództwa opozycyjnego według art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., skoro mogą nią być zdarzenia zaistniałe po powstaniu tytułu.

2. Podstawę faktyczną powództwa stanowi twierdzenie powódki o szkodzie w wysokości 45.000 zł z tytułu szkody za nieterminowe wystawianie faktur Vat i 110.000 zł z tytułu nakładów poczynionych na remont lokalu. Żadne z oświadczeń procesowych powódki, także mogące wyrażać podwójny, w tym materialnoprawny skutek, nie wskazuje na odwołanie się do potrącenia. Zdarzeniem skutkującym wygaśnięciem obowiązku świadczenia jest złożenie oświadczenia o potrąceniu, a nie odwołanie się do szkody albo wysokości nakładów. Oświadczenie tej treści nie ma znaczenia dla obowiązku świadczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym. Jedynie już ta okoliczność wyklucza ustalenie istotne dla pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, co stanowi o oddaleniu powództwa.

3. Niezależnie od powyższego, czynności procesowe często mogą wywołać skutek materialnoprawny (przykładowo potrącenie, zatrzymanie, wypowiedzenie stosunków o charakterze ciągłym, odstąpienie) pod tym jednak warunkiem, że adresatem takiego oświadczenia o podwójnym skutku jest pełnomocnik ustanowiony według prawa materialnego. Rozróżnienie między skutkiem zarzutu potrącenia jako czynności procesowej i potrącenia jako czynności materialnoprawnej jest istotne, jeżeli weźmie się pod uwagę adresata tak dokonanej czynności. Materialnoprawne oświadczenie o potrąceniu wywrze zamierzony skutek w postaci umorzenia wierzytelności, kiedy dotrze do osoby uprawnionej do odbioru oświadczeń materialnoprawnych w sposób opisany art. 61 k.c. W procesie zarzut potrącenia, stanowiąc jednocześnie czynność materialnoprawną, aby wywrzeć skutek w postaci umorzenia wierzytelności, w konsekwencji oddalenia powództwa, powinien dotrzeć do umocowanego adresata. W procesie opozycyjnym możliwe jest złożenie oświadczenia o potrąceniu wskutek czynności procesowych, jednak warunkiem jest, aby odbiorca oświadczenia był do tego umocowany według prawa materialnego. Pełnomocnik pozwanego w procesie opozycyjnym co do zasady nie jest umocowany do odbioru świadczeń o charakterze materialnoprawnym, chyba że co innego wynika z okoliczności sprawy. Drugą stroną pełnomocnictwa, w tym procesowego, niejako „bierną”, obok czynnej – umożliwiającej dokonywanie czynności - jest możliwość odbioru świadczeń o charakterze materialnoprawnym kierowanych do pozwanego. W rozpoznanej sprawie nie ma podstaw do twierdzenia, że pełnomocnik pozwanego został umocowany do dokonywania czynności o charakterze materialnoprawnym, ergo nie ma podstaw do twierdzenia, iż został umocowany do odbioru świadczeń o charakterze materialnoprawnym, w tym oświadczenia o potrąceniu wierzytelności (por. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 roku, II CSK 862/14). Żadne oświadczenie powódki o charakterze procesowym, które mogło wskutek interpretacji zawierać oświadczenie materialnoprawne o potrąceniu nie mogło wywrzeć zamierzonego skutku. Nie dotarło do umocowanego adresata. Z tych ponadto przyczyn oświadczenie o potrąceniu kwoty 23.191,52 zł (45.000 zł - 21.808,48 zł) 110.000 zł jeżeli zostałyby złożone w toku procesu, nie miałyby znaczenia dla rozstrzygnięcia.

4. Niezależnie od powyższego kwestia rozliczenia nakładów została przez strony uregulowana w punkcie 6. porozumienia remontowego, z którego wynika, że nakłady na przedmiot najmu przechodzą nieodpłatnie na wynajmującego, więc oczywiście powódce nie przysługują żadne roszczenia z tego tytułu. Ponadto w zakresie szkody z tytułu „niewystawiania faktur Vat” nie przedstawiono żadnych dowodów. Powódka wezwana na termin rozprawy nie stawiała się bez usprawiedliwienia, co oznaczało pominięcie dowodu z jej przesłuchania. Uwagi powyższe mają jedynie charakter dodatkowy, nie decydują o bezpodstawności powództwa, ponieważ przyczyny takiej oceny wynikają z punktu 1., 2. i 3. uzasadnienia i są związane z niezłożeniem oświadczenia o potrąceniu w sposób wywołujący skutki prawne.

5. Powódka przegrała sprawę w całości, co oznacza obowiązek zwrotu pozwanemu celowych kosztów procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. wynagrodzenia radcy prawnego w kwocie 7.200 zł, ustalonej na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804 z póź. zm. w brzmieniu obowiązującym do 26 października 2016 roku) i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

6. Wynagrodzenie adwokata reprezentującego powódkę ustalono na podstawie § 8 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1801).

SSO Robert Bury